

Lausunto

30.12.2020

VN/24559/2020

VN/24559/2020-VNK-3

Sisäministeriö

Viite: SMDno-2018-365

Valtioneuvoston kanslian lausunto työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien virka-avusta poliisille sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtioneuvoston kanslia kiittää mahdollisuudesta lausua sisäministeriön asettaman työryhmän lakiluonnosehdotuksesta, jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille. Työryhmän työn tavoitteena on ollut, että uusi laki sisältäisi nykyistä täsmällisemmät säännökset virka-avun antamisen edellytyksistä ja virka-apua koskevasta päätöksenteosta. Laissa säädettäisiin myös virka-apupäätöksen toimeenpanosta sekä poliisin ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisesta virka-aputilanteessa. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja ajantasaistaa sääntely vastaamaan nykyisen turvallisuusympäristön muuttuneita vaatimuksia. Valtioneuvoston kanslialla on ollut edustaja sisäministeriön asettamassa virkamiestyöryhmässä, jonka mietinnöstä nyt on kyse.

Valtioneuvoston kanslia toteaa, että luonnos on valmisteltu huolellisesti ja se täyttää hyvin tavoitteet, joita uudelle lainsäädännölle on asetettu.

Sisäministeriö pyytää lausuntopyynnössään erityisesti esittämään arvioita työryhmän mietintöön sisältyviin kahteen vaihtoehtoiseen sääntelyehdotukseen, jotka koskevat ehdotuksen vaativaan virka-apuun sovellettavaa päätöksentekomenettelyä (9 § vaihtoehdot A ja B).

Kummassakin vaihtoehdossa vaativasta virka-avusta päättää pääsäännön mukaan valtioneuvoston yleisistunto puolustusministeriön esittelystä. Samoin kummassakin vaihtoehdossa ns. kiiretilanteessa, jossa valtioneuvoston yleisistuntoa ei saada riittävän nopeasti koolle, puolustusministeriö voi tehdä päätöksen.

A- ja B-vaihtoehdot poikkeavat toisistaan, kun kyse on sellaisesta vaativasta virka-avusta, joka voi sisältää sotilaan henkilökohtaisen aseistuksen lisäksi sellaista poliisin voimankäyttövälineitä voimakkaampaa aseistusta, jonka vaikutus on rajattavissa tarkasti yksilöityyn kohteeseen sivulliselle ilmeistä vaaraa aiheuttamatta. A-vaihtoehdossa asiasta päättää Poliisihallituksen pyynnöstä pääesikunta. B-vaihtoehdossa päätöstatos on jaettu kahtia. B-vaihtoehdossa pääesikunta voi Poliisihallituksen pyynnöstä päättää asiasta vain, jos on ilmeistä, ettei virka-apupyynnön ehditä tilanteen ennakoimattomuuden vuoksi käsitellä ihmisten henkeä tai terveyttä välittömästi ja vakavasti vaarantamatta. Muutoin päätöksen tekee puolustusministeriö sisäministeriön pyynnöstä.

Kuten mietinnössä on todettu A-vaihtoehdossa etuna olisi mm. operatiivisessa hallinnossa oleva toiminnallinen substanssiosaaminen sekä toimivien ja vakiintuneiden päivystysjärjestelyjen sekä lyhyemmän päätöksentekoketjun mahdollistama nopea päätöksentekokyky. B-vaihtoehdon vahvuudeksi katsotaan mietinnössä sen parempi parlamentaarinen vastuukate. Mietinnössä todetaan, että toiminnalliselta kannalta arvioituna malli ei ole päätöksenteon kannalta yhtä nopea.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo@vnk.fi

Lisäksi todetaan, että ennakoimattomuus ja ilmeinen kiire voivat olla lain soveltajan kannalta joissain tapauksissa epäselviä. Lisäksi mietinnössä tuodaan esiin, että käytännössä valtioneuvoston ulkopuolisten toimijoiden saattaa olla hankalaa arvioida, kuinka nopeasti ministeriössä on valmius virka-apupäätöksen tekemiseen.

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että nykyisen päätöksentekotason säilyttäminen pääsääntönä vaativan virka-avun tilanteessa, on perusteltua. Päätöksentekotason madaltaminen tietyissä, erikseen säädetyissä tilanteissa, on myös perusteltua. Valtioneuvoston kanslian mietinnöstä saaman käsityksen mukaan silloin, kun vaikutus on rajattavissa tarkasti yksilöityyn kohteeseen sivulliselle ilmeistä vaaraa aiheuttamatta, on myös perusteltua tehdä päätös siellä, missä on operatiivisen toiminnan osaaminen ja ymmärrys. Lisäksi A-vaihtoehdon mukainen päätöksentekoprosessi olisi samanlainen riippumatta siitä, tehdäänkö päätös kiiretilanteessa vai ei. Parlamentaarinen kate toteutuisi jälkikäteen esiteltäessä asia valtioneuvoston yleisistunnolle mahdollisimman nopeasti, jolloin valtioneuvosto voisi päättää, jatkuuko vai loppuuko vaativan virka-avun antaminen.

Mietinnössä on tuotu myös esille mm. että valtioneuvoston yleisistunnon päätöksentekomenettelyn osalta yhtenä haasteena on riittävän ja ajantasaisen tilannekuvan välittäminen ministereille nopeasti muuttuvassa tilanteessa sekä erityisesti poikkeuksellisissa tilanteissa yleisistunnon saaminen koolle riittävän nopeasti (s. 17).

Valtioneuvoston kanslia toteaa, että valtioneuvoston yleisistunnon koolle kutsuminen ja yleisistunnon järjestäminen lyhyelläkään aikajänteellä ei ole niin suuri haaste kuin luonnoksessa annetaan olettaa. Kyse on enemmänkin siitä, kuinka nopeasti valmistelu voi tapahtua ja kuinka nopeasti valtioneuvoston jäsenet saavat tilannekuvan tapahtumasta. Valtioneuvoston kansliassa on tasavallan presidentin ja valtioneuvoston päätöksenteon ja toiminnan tueksi valtioneuvoston tilannekuvakeskus (laki valtioneuvoston tilannekeskuksesta, 300/2017). Tilannekuvakeskuksen tehtävänä on mm. koota ja analysoida tietoa turvallisuustilanteesta ja sellaisista häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja sekä jakaa yhteen sovitettua tietoa tasavallan presidentille, valtioneuvostolle ja muille viranomaisille. Valtioneuvoston kanslia muistuttaa, että valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan ennakoivan ja reaaliaikaisen valtioneuvoston tilannekuvan muodostamiseksi tilannekuvaa koskevan tiedon on kuljettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa valtionjohdolle, jotta sitä voidaan hyödyntää tehokkaasti myös kyseessä olevissa tapauksissa. Valtioneuvoston kanslia esittää, että hallituksen esitysluonnoksessa huomioitaisiin myös valtioneuvoston tilannekeskus tilannekuvan kokoajana ja välittäjänä.

Alivaltiosihteeri

Timo Lankinen

Lainsäädäntöneuvos

Sanna Helopuro

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET
FINNISH GOVERNMENT

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/24559/2020

VN; Sisäministeriön lausuntopyyntö; työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien virka

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/24559/2020-VNK-3

Valtioneuvoston kanslian lausunto työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien vi

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Helopuro Sanna 91157557B	2020-12-30T18:01:14	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK
Lankinen Timo 912078922	2021-01-04T12:03:38	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

0daf621282eebd1cedf3b9943cfd08d66eca7c7fa9645503e6b38f752840440f